

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31. III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA: GOD. 100 D. POLUGOD. 50. D.
ČETVRTGOD. 26 D. POJEDINI BROJ 2. D.

Š'ma Jisrael!

Kad dijete počinje tepati, majka ga već uči Š'ma Jisrael i upućuje ga, da kaže Š'ma ujutro, odmah iza ustajanja, i na večer, prije lijevanja u krevet. Središte i vrhunac sviju molitava Židova u sinagozi i izvan sinagoge, izričaj najdublje pobožnosti i predanosti, najvišeg oduševljenja i neslomljivog vjerovanja i pouzdanja, to je Š'ma, koji prati Židova od kolijevke pa do smrti. Kad se općina sakupi u sinagozi, da poput jeke prihvati predmoliteljev Š'ma, koji svaki Židov govori svojim glasom, pjeva svojom melodijom i ispunjava svojim mislima i osjećajima; jedni grme, drugi plaču, treći se vesele, a četvrti mole; onda taj Š'ma ujedinjava sve Židove, čini ih jednim jedinstvom i jednom zajednicom, koju vežu sve veze jedne prošlosti i jedne sadašnjosti; Š'ma iz njih stvara jednu neoborivu tvrdjavu, koja hoće i stvara jednu budućnost.

Najveća je sreća za Židova, da na umoru, izdišući, može u punoj svijesti kazati svoj Š'ma. Ta je sreća stigla deset mučenika, koji su od Rimljana na muke stavljeni e da zataje svoju vjeru, izdahnu su sa Š'ma na usnama. Ali nisu tako umirali samo naši heroji, čija su imena ušla u historiju. Isti su heroizam pokazale i mase: u Španiji, u Francuskoj, Njemačkoj, Poljskoj i Rusiji, za krstaških ratova, za tražanja inkvizicije, pod Chmielnickijem i kod pogroma u Kišinjevu, Bjalistoku i drugdje, stotine hiljada Židova, muškaraca i žena, staraca i djece išlo je u smrt, a zadnje su im riječi bile: »Š'ma Jisrael«. Kao zadnja nada, kao golema optužba, razlijegao se od čovjeka do čovjeka, od roditelja ka djeci, od generacije do generacije: »Š'ma! Čuj Izraelu! Jedan je Bog, Tvoj! On je dobar i pravedan, svi su ljudi — njegova djeca — jednaki, svi ste braća, koji nosite lice božije, treba da se ljubite, dobrota i pravda pobijedit će i vladat će svijetom!«

Kolika mora da je sila toga Š'ma, koji je dao snage majkama, da se sa svojom djecom bacaju na lomače!

Baza, štit i bedem židovstva, to je naš starodrevni Š'ma!

U času najveće opasnosti, teške nesreće i dubokog očajja, Židov se sjeti, da kaže svoj: Š'ma. To mu učvršćuje vjeru, daje mu nove nade, uspravljuje ga. Još nije sve izgubljeno. Dobar je Bog, on ne će dati, da propadnem. Dok je na rameu glava, dok kuca živo srce, doklegod su tu dvije zdrave ruke, pamet u glavi i čvrsta volja, sve se još može popraviti. Samo ne klonuti! Treba htjeti: jaka, od-

lučna, ustrajna volja može još sve da popravi.

Kroz 2000 godina putujemo od nemila do nebraga, proganjani, mučeni, bičevani, gaženi, osakaćivani, spaljivani, kroz dugu, tamnu galutu, bez prekida i bez odmora, — otkada smo izgubili našu narodnu domaju u Erec Jisraelu. I samo je jedan lijek i jedan spas iz ovog užasnog, nedostojnog i nesretnog stanja: da opet izgradimo židovsku narodnu domaju u Erec Jisraelu. Š'ma Jisrael!

2000 godina sanjali smo o Cijonu. Molili smo: »L'šana habaa bijerušalajim.« Nadali smo se povratku u zemlju otaca — mikol ticut hagola. Ali nijesmo znali puta. Dok ne ustade Benjamin Zev Herzl, da nam pokaže put u obećanu, u našu zemlju. Herzl, Nordau, Marmorek, Wolffsohn, Členov radili su, živili i umirali za spas židovskoga naroda, za povratak u Erec Jisrael. Hiljade židovskih legionaraca ostavilo je za tu ideju svoje dragocjene živote na krvavim ratištima Galipolja i Palestine, židovski su vojnici osvojili i unišili prvi u oslobođeni Jerušalajim. Š'ma Jisrael!

Nakon 2000 godina svijet je napokon priznao: Ašamnu! »Mnogo smo, teško i dugo griješili protiv tebe, židovski narode. Hoćemo da učinimo Viduj, hoćemo da popravimo, koliko se može. Priznajemo ti pravo na vlastitu narodnu domaju u Erec Jisraelu. Idi onamo, radi i gradi. Naš Te blagoslov prati. Više ne možemo za sada učiniti, jer smo zaokupljeni tolikim vlastitim brigama, — posljedicama strašnog rata. Ali Ti, židovski narode, gradi svoj Cijon, obnovi i podigni ga, da bude opet udoban, svijetao lijep, kao u pradavno vrijeme. U tome smislu potvrdili smo Balfourovu deklaraciju i dali mandat Velikoj Britaniji, predali smo ti Jewish Agency i imenovali Nasija, — židovskoga High Commissionera. Š'ma Jisrael!

Hajim Weizmann i Sokolov su to izvojštali. Balfour, Lloyd George, Cecil, Smuts, Ramsay Mac Donald, Snowden, Wilson, Masaryk predobili su za to Savez Naroda. Hiljade halucim, pretvaraju pjeskovite pustare u plodne oaze. Niču sela i gradovi. Eliezer Ben Jehuda, Ahad Haam, Usiškin, Bialik polažu temelje obnovi jevrejske kulture. Narod se vraća k židovstvu. Malena djeca govore i pjevaju, igraju se kod kuće i na ulici — jevrejski, ne znaju drugi jezik. Grade se bolnice, liječe se zemlja i ljudi. Grade se škole, pučke, srednje, stručne, tehnika, universitet. Svijet stoji i gleda, divi se. Mi se više ne moramo stiditi, nego se možemo ponositi, što smo Židovi. Moramo

crveniti od štida, koliko nas se hvali, čak nam se već laska, — a samo jakima se laska. Kolika je to promjena! Š'ma Jisrael!

Kad smo se borili s Amalekom, Mojsije je dizao ruke prema nebu. Dotle smo pobjedjivali. Ali čim je Mojsije od umora malaksao i ruke bi mu klonule, pobjedjivao bi Amalek. Aron i Jehošua bin Nur i drugi pritekoše Mojsiji, da mu pomognu, da mu podupru ruke, da ne klone, da izdrži do kraja, do pobjede.

I danas bijemo boj o naš opstanak, za našu budućnost, za izgradnju Erec Jisraela, boj bez krvi, boj mozgova, mišica i znoja protiv ogromnih poteškoća ovoga besprimjernoga djela. Znaš li ti to, židovski narode, misliš li na to, jesi li si toga svijestan, razumiješ li to? Š'ma Jisrael!

Naši manhigim, naši vodje, i opet, poput Mojsije dižu svoje ruke prema nebu. Dižu svoje glave, svoje poglede i svoje glasove. Zovu! Nas zovu. Sve nas zovu, da im pritekemo u pomoć, da ne klonu u zadnji čas. Neila je, još je nebo otvoreno, još neko vrijeme, još kratak čas. A onda će se nebesa zatvoriti. Zar je to Tvoj odgovor, židovski narode? Š'ma Jisrael!

U zgradi židovske narodne domaje pokazuju se velike pukotine. Jewish Agency se omalovažuje, Savez Naroda razmišlja o stvaranju Arab Agency. Židovski High Commissioner odlazi. Engleski ministar kolonija tumači naopako, na našu štetu, mandat Velike Britanije. Weizmann, naš veliki vodja, se sprema, da izruči Jewish Agency — necijonistima uz opasnost, da se rasklima cijonistička organizacija, da se još više oslabi Jewish Agency, da se ugrozi izgradnja židovske narodne domaje u Erec Jisraelu. Weizmann se nada dobru, ali on vidi te velike opasnosti. I ne može da ih obidje! Sve to poslije velikih svečanosti oko otvorenja jevrejskoga universiteta u Jerušalajimu, sve to u oči XIV. cijonističkoga kongresa! A znaš li, zašto, židovski narode? Jer ti nijesi odgovorio, kako treba, ni dosta brzo, ni dosta lijepo, ni izdašno, ni požrtvovno! On je zvao, ali Ti se nijesi odazvao. Gledao si, kako se vodje muče, kako im ruke klecaju i nijesi pohitio u pomoć. Gledao si Trumpeldora i njegove junake, kako padaju u obrani rođene grude — od arapskih taneta i od mačarije, i šutio si. Gledaš hiljade halucim, kako daju svoje živote Tebi u čast, a na udivljenje svijeta, gledaš ih, a ne daješ im dovoljno zemlje, da se nasele i rade. Gledaš, kako skače cijena zemlji, kako

poskupljuju u neizmjenost svi uvjeti izgradnje zemlje otaca, gledaš, kako se ugrožava dnevice sve više židovska narodna domaja, gledaš — i stojiš po strani, i šutiš, i ne hitaš u pomoć. Nema dosta ljudi, nema dosta sredstava, nema dosta saradnika i saradnje, — a Ti ostaješ miran, spavaš mirno, jedeš dobro, kao da Te se to ne tiče, — kao da ne propada domaja, koja jedva što je počela da nastaje. Š'ma Jisrael!

Svim tim pitanjima imat će da se bavi XIV. kongres. On će ta pitanja moći riješiti dobro samo onda, ako bude jak. A bit će to samo onda, ako će za njime stajati veliki broj organizovanih cionista, šekelista. Šekelska akcija stoji slabo, jer se vrlo malo ljudi bavi prikupljanjem šekalim. Weizmann vidi golemu opasnost, što prijeti kongresu, Cijonističkoj Organizaciji i obnovnome radu u Erec Jisraelu. Opet je podigao svoje ruke i svoj glas, i zove, moli, opominje, prijeti i viče: »Š'ma Jisrael!«

Čujte cionisti! Svatko je od vas dužan, da se u ovim odlučnim danima posveti prikupljanju šekalim!

Lav Stern.

Novi Komesar Palestine

U važnom i odlučnom događaju oko promjene u Vrhovnom Komesarijatu Palestine prije svega je značajno i interesantno, da je za Vrhovnog Komesara za Palestinu odredjen vojnik kat exohen. Dosadanja je upravna praksa u svijetu pokazala, da državne vlasti određuju vojničku upravu u onim zemljama svoje ingerencije, koje hoće da što više stave pod svoj direktan nadzor. Vojničko lice na čelu jedne mandatarnog zemlje znači po dosadanjem iskustvu ukidanje ili barem klaštrenje njene autonomije. Palestinskim komesarom postaje čovjek, koji je i maršalsku i londonsku titulu stekao ratnim i vojničkim zaslugama. Maršal

lord Plumer, guverner sredozemne ratne baze Velike Britanije, otoka Malte, postao je upravnik zemlje, za koju se dosada nije držalo te je toliko strateški važna, da se u njoj stvori mjesto, sa kojeg će se dirigovati obrambene mjere britanske imperijalističke politike na prednjem Orijentu. Šta više: specijalnost Palestine kao mandatarnoga područja snaročitim uglavkom o ostvarenju židovske narodne domaje tražila je, čini se, doduše više psihološki nego stvarno-politički onaj način tretiranja njenih problema (kao što je arapski), koji je u pravno-političkom životu predstavljen obazrivom i elastičnom civilnom upravom.

Herbert Samuel je civilista, obazriv čovjek, koji na miran način rješava oštre, osjetljive sporove. A Plumer je prema svemu, što se o njemu prigodom vijesti o njegovom imenovanju Vrhovnim Komesarom pisalo u engleskoj i ostaloj svjetskoj a židovskoj štampi, energičan, vazda gotov, da ukoliko i bez zavlacenja provede ono što mu se čini shodnim. Ove će osobine Plumerove možda unijeti u palestinski politički život više jasnoće o tendencama i shvatanju vlade, ali se ne može predvidjeti, kako će i do koje će mjere utjecati na rješenje akutnih palestinskih internih problema, koji nijesu vojničko-strategički nego politički, kulturni i privredni.

Ono, što rekosmo ranije o vojničkoj upravi i njenu odnosu prema autonomiji, valja u ovom slučaju promotriti sa specijalnijeg gledišta. Postoji pitanje, da li je ovaj akt engleske vlade — imenovanje odličnoga generala upravnikom Palestine — znak i rezultat njenog shvatanja internih palestinskih prilika, dakle neko ogrešenje o mandat, koji sadržaje i Balfourovu deklaraciju ili se taj čin ne odnosi na interne prilike Palestine, nego je on rezultat shvatanja, koje traži oštriju britansku politiku na Prednjem Istoku.

nešto sina zemlje, »gdje se sunce radja«. Kad sam mu ponudio da sjedne, pokazao sam mu, da će moj tumač doskora doći. Tek što je Japanac opazio talit i otvorenu bibliju, zavlada njime vanredan osjećaj, koji se ne da da opiše; dobio je neku novu kožu. Ustao je sa svoga mjesta i sa strahopočitanjem dirao je prstima talit, a lice mu se sjajilo od radosti. Počne mi japanski šaptati, da mu nešto o sebi pričam. Iza toga obratim se na nj hebrejski — Jahud! On shvati moje pitanje i odgovori na nj kimajući glavom.

Stavivši prst na čelo oda mi nijemim načinom, da mu je upravo pala na pamet neka misao. Ne obazirući se na moje znakove, da će tumač doskora doći, pruži mi ruku i ode. Medjutim je stigao i moj prevodilac. Nije potrajalo ni jedan sat i Japanac se vrati u moj hotel, ali ovaj puta s nekim časnim mužem jednake vanjštine, ali sa dugačkom uskom bradom i crtama lica, koje veoma naliče Židovima, što sam ih vidio u Egiptu i Turskoj.

Novi došljak pozdravi me sjajući se od radosti ovim riječima:

»Solo alehe«, što bi u njegovu jeziku trebalo da znači isto što i židovski pozdrav Šalom alejhem. Nato ga upitah hebrejski:

»Mi ato? — (tko si ti).

Politički odnošaji na Orijentu uopće obavijeni su nekom nebuloznošću, pa se vijesti i rasprave o njima rado čitaju i šire. Ali mi ćemo ovaj dio problema zasada pustiti postrance, jer nas u glavnome zanima pitanje, koje konzekvence izvire za nas kao skupinu, što hoće da u Erec Jisraelu izgradi židovsku narodnu domaju oslanjajući se kod toga na palestinski mandat, iz te promjene u Vrhovnom Komesarijatu u Palestini.

Stabilna londonska vlada konzervativne stranke jasno je izrazila shvatanje, da je Palestina posvema uključena ne samo u političku nego i u vojničko-strategičku interesnu sferu Velike Britanije na Prednjem Orijentu. Sa toga stajališta Palestina nije ništa drugo nego lijeva strana Sueskoga prokopa, kojoj je u tom smislu porasla važnost zbog prilika u Egiptu, i mjesto prikladno za vojničke operacije na Prednjem Istoku. U drugu ruku ono je mandatarno područje, u kojem rad mandatarnog vlasti ispituje i ocjenjuje Savez Naroda. Čini se, da maršal lord Plumer nema suviše mnogo znanja o palestinskim političkim i privrednim prilikama i zato se može to više da tvrdi, da Plumer nije u Palestini zbog Palestine nego zbog prilika na Orijentu. Izgleda, da će prema tomu novi sekretar palestinske vlade Colones Symes imati da vodi internu upravu Palestine, jer on kao dosadanji načelnik sjevernoga palestinskog distrikta poznaje u detalje suvremene probleme zemlje.

Mandatarna politika britanske vlade ne će se jamačno, sve dok traju današnji internacionalni odnošaji promijeniti na našu štetu. Dolazak maršala Plumera ne mora da znači te su stvoreni jači preduvjeti, da se krši i onako ograničena autonomija Palestine, nego što su za to postojali i postoje za vrijeme komesarijata Herberta Samuela. Naredbe se Londona moraju da vrše. Iste su opasnosti i iste pogodnosti za nas u upravi Sir Herberta

Potomci deset Izraelovih plemena u Japanu.

Piše Even Sadjo.

Pitanje, da li u Japanu žive Židovi, uvijek me je zanimalo. Kad sam svojevremeno poslovno boravio u Japanu, odlučio sam, da se za tu stvar pobliže interesujem. Tražio sam i istraživao, ali tek mi je slučajno uspjelo, da dodjem u kontakt sa Židovima u Japanu; došao sam slučajno u gradu Osoki u radionu, da naručim kovčege. Upravo bijah bez tumača, pa mi je tek raznim kretnjama uspjelo, da označim svoje želje i da saznam što me je u ovom poslu zanimalo. Iznenada opazih na zidu slike Mojsije i Arona i kad sam stao da promatram lice vlasnika, uvidio sam, da preda mnom stoji čovjek semitskoga porijekla. Ostavih mu moju adresu a raznim kretnjama uspjelo mi je, da ga nagovorim, da uveče dodje u moj hotel, gdje će biti i moj tumač, pa ću mu ondje dati narudžbe. Te večeri, kad sam ga čekao, stavih na stol talit i otvorenu bibliju, da ga iskušam. Japanac dodje o odredjeno vrijeme. Bio je muž od kojih 35 do 40 godina, glatko obrijana lica, velike glave, veoma uskih očiju, široka, tupasta nosa i velikih ustiju; sve je to prije odavalo mongola,

Nije razumio moje pitanje, reče moj tumač, — ne razumije nijedan drugi jezik osim japanskoga, ali su on i vlasnik radnje kovčega Židovi.

Umjesto odgovora na moje pitanje o njegovoj vjeroispovijesti, pozove mene i tumača moj znanac u bogomolju, gdje je, — tako mi reče posredstvom tumača — šames, napomenuvši, da ću ondje dobiti podatke o japanskim Židovima. Drugoga dana najmismo rikšu i dadosmo se otpremiti na danu nam adresu pred bogomolju. Provezavši se čitav sat kroz grad, zaustavismo se konačno pred vratima vanredno lijepa parka. Ususret nam dodje naš jučerašnji znanac u društvu patrijarhalnoga Japanca osrednjih godina, u japanskoj nošnji ali sa cilindrom po evropejskom uzoru. Ovaj nam se predstavi kao rabin općine, a na naše pitanje odgovori nam, da u hebrejskom jeziku znade tek nekoje molitve, ali da veoma dobro poznaje povijest japanskih Židova. Uvjerao nas je, da nam dokumentarno može dokazati, da oni zaista potječu od čuvenih deset narodnih plemena. Iza toga pozdravi nas po japanskom običaju i dade da ga slijedimo. Kad smo stigli u park, zamoli nas, da skinemo evropejske cipele i da stavimo na noge papuče od slame. Tik do ulaza ugledasmo visoki stup, a na

Samuela i maršala Plumera. I ovaj puta možemo da kažemo: to je sekundarno. Primarni i osnovni preduvjet naših uspjeha leži na nama. I.

Lloyd George o cionizmu i Arapima

Dvadeset i petoga maja održalo je u Londonu Židovsko historičko društvo svečanu spomen priredbu za pokojnoga historika Artura Davisa. Spomenslovo govorio je Mr. Philipp Guedella. Novoizabrani predsjednik društva, književnik Izrael Zangwill uveo je nekadašnjeg ministra predsjednika Lloyd Georgea.

Iza govora g. Guedelle uspeo se na govorničku tribinu Lloyd George i rekao otprilike ovo: Za vrijeme rata upravile su aliirane vlasti apel na židovski narod. Bile su djelomično inspirirane prirodnim simpatijama i divljenjem. Svi uče u školama židovsku povijest. U školi, koju sam ja polazio, podučavala se židovska povijest više i bolje nego povijest vlastite zemlje. Ja mogu da pričam ponešto o svakom izraelskom kralju, ali sumnjam, da li poznajem povijest od više nego 6 britanskih kraljeva. Povijest i literatura židovske rase traju još uvijek, pa uplivišu i danas na formaciju ljudskoga karaktera i ljudskih djela. Aliirci stadoše pažljivo da slušaju, kad je do njihovih ušiju došao apel židovskoga naroda. Zнали su, da su Židovi malen narod što obiluje snagom; sve velike stvari potječu od malenih naroda.

Britanska nacija nije ni za sadašnjost učinila ono, što je učinio maleni, židovski narod, koji je — čini se — izabran da izvrši još mnoga velika djela. Progoni su očeličili židovsku snagu i zbog toga je ne mogahu razbiti. Toga radi nadali su se i aliirci, da će im koristiti židovske simpatije.

njemu ploču, na kojoj je na japanskom i engleskom jeziku stajalo ovo: »Stranče! bio ti tkogod mu drago, pripadao ti kojoj god vjeri, misli na to, te stupaš u ovo sveto mjesto, stupaš na generacijama vjere posvećeno tlo i služiš Bogu.« Svojom izvanjom slikom nije se ova bogomolja razlikovala od ostalih jednostavnih budističkih hramova. Imala je jednaku arhitektoniku, ali iznutra bila je posvema drugačija, i uvelike se je ovdje razlikovala od budističkih hramova, koji su kratki raznim ukrasom. Jednostavnost i poimanje slika i kipova pokazivahu jasno, gdje smo se nalazili. Na židovima bijaše nacrtane zakonodavne ploče sa slovima japanskoga pisma i mnogim rečenicama iz biblije, a sve to na japanskom jeziku. Izuzevši ormare za molitvenike ne bijaše ondje nikakovo pokućstvo. Iza toga pozove nas rabin u svoju pokrajnju sobu, gdje je donio neki rukopis, iz kojega mi je onda čitao ovaj tekst: »Mi, djeca deset narodnih plemena, pripadali smo u staro vrijeme državi Izraelovoj, a onda nas je Nebukadnezar protjerao. Iza propasti sirske države, pošli su naši predci na istok Azije, putovali su od mjesta do mjesta, dok nijesu nakraju stigli na daleki Istok. Najveći dio naših predja nastanio se je u Kini, a tek maleni dio u ovoj zemlji. U Ja-

Dugujem mnogo hvale dru. Weizmannu, što me je obratio cionizmu. Dr. Weizmann, koji je svojim umijećem kao genijalan kemičar učinio mnogo usluga aliiranim vlastima time, što je na pr. uzgojio mikrobe, koji obraćaju drvo u alkohol, a kukuruz i raž u šećer, upitahu. što mu se može za hvalu da učini, a on odgovori: »Učinite nešto za svoj narod!« Odbio je zlato i časti i molio je, da se omogući preporod njegova naroda u vlastitoj zemlji. Nitko nije u nežidovskom svijetu pobudio takav dojam kao dr. Weizmann. Bio je najjači zastupnik židovske stvari.

Dr. Weizmann znade, nastavio je Lloyd George, da se iz Palestine ne može nitko da protjera, tko ne će da od svoje volje ide. U Palestini ne stanuju samo Židovi nego ima u njoj i 600.000 Arapima ondje dovoljno mjesta za novo, veliko pučanstvo. I Arapi i Židovi imaju u toj zemlji mjesta. Arapi nemaju razloga, da priječe Židove, te bi učinili plodnima one doline, u kojima su nekoć pjevali židovski pjevači. Židovi znadu, te se može da vjeruje u potpis Velike Britanije ispod Balfourove deklaracije. Kojagod stranka došla na vladu, potpis Velike Britanije i njene obveze bit će vazda respektovane.

Nakon što se je nadržabin dr. Hertz zahvalio govorniku u ime skupštine za njegove riječi, koje su se duboko dojmile, uzeo je kao posljednji govornik riječ dr. Hajim Weizmann. On je rekao:

»Povijest djela Davida Lloyd Georgea za židovski narod nije još završena. Ona se ukapa motikama najboljih sinova židovskoga naroda u dolinama i na brežuljcima Palestine. Židovski narod ne će nikada ushtjeti, da gradi svoj dom na tuđim leđima. On je morao da podnese suviše nepravde na svom tijelu, a da bi njima zavladao volja, da drugima čini

panu živimo već 2000 godina. Povijesni dokumenti i stari događaji zabilježeni su u našim knjigama prema usmenoj predaji jedne generacije drugoj.«

Na moje pitanje saznao sam ovo: Torine svitke japanski Židovi nemaju. Sve svoje znanje o židovskoj religiji crpu iz biblije napisane japanskim jezikom na pergameni. Strogo održavaju obred obreživanja i izvode ga u prvoj godini života novorodjenčeta. Najvažniji blagdani japanskih Židova su Pesah, Šavuot i Sukot, koji se slave samo posvemašnjim mirovanjem rada. Naprotiv se ostali blagdani ne razlikuju od običnih dana. Osim običnih blagdana slave se dani između 13. i 16. jula kao svetkovina u spomen preminulih.

Poznato je, da ove iste dane slave i budisti. Svake subote i svakoga blagdana sastaju se japanski Židovi u bogomoljama. Prije nego što pojedinac vjernik udje u hram, mora da se okupa, da obuče najbolje odijelo i ponosno uzdignute glave mora prići k ulazu hrama. Kod vratiju peru se ruke na bunaru, a prije nego što se udje u unutarnjost hrama, treća da se svaki pojedinac pogleda u zrcalu, koje visi na zidu, a to će reći: »Kao što ti vidiš lice svoje u zrcalu, tako Bog vidi u srce tvoje i čita ti sve misli.«

krivo. Nijedan Židov ne će, da Arapin zbog njega trpi. Ali između Arapa i Židova stoje druge sile, tamne sile, koje nijesu ni arapske ni židovske, nego hoće da hvataju u mutnome. Susretnu li se Arapi i Židovi licem o lice, osjetit će, da su srodni i da imaju mnogošta zajedničkog u prošlosti i budućnosti. Želio bih, da nam Lloyd George uzmogne pomoći da nadjemo put, da se s Arapima u prijateljstvu saradjuje, bio bi to put, koji ne bi donio koristi samo izgradnji Palestine, nego bi koristio svim zemljama Istoka. U ovom za me toliko važnom času htio bih da izreknem želju, da Lloyd George posjeti nacionalnu domaju našu, da ondje osobno ubere hvalu koja ga ide.«

Lloyd George je odgovorio da prima poziv i da će nastojati, da doskora posjeti zemlju, u kojoj Židovi opet podižu svoj obnovljeni dom.

Palestinski duhan

Izjave berlinskog industrijalca S. Lublinera.

Berlinski izvjesitelj ITA posjetio je gosp. Samuela Lublinera poznatoga industrijalca duhana, da čuje njegovo mišljenje o palestinskoj produkciji duhana. Gospodin Lubliner osigurao je dobavu sve duhanske produkcije u Galileji i nedavno osnovao i uredio dvije tvornice cigareta, jednu u Tel Avivu a drugu u New Yorku, koje će preradjivati isključivo palestinski duhan. Osim toga izradjuju njegove tvornice u Berlinu dvije već veoma popularne vrste cigareta od palestinskoga duhana.

Gospodin Lubliner rekao je o svojim poduzećima i auspicijama ovo: »Nastojim da od palestinskoga duhana preradim naročito delikatan fabrikat i da uslo stvorim mogućnosti za egzistencu velikoga broja ljudi. Uspije li moj plan — to uvelike ovisi o širokoj židovskoj publici — moći će Palestina u narednih pet godina producirati 2 do 3 milijuna kilograma najplemenitijeg duhana, a kod toga će 50—60 hiljada osoba biti uposlano u

Talit i tefilin imade svaki japanski Židov, ali ih ne stavljaju na se, nego ih kao svetinju čuvaju u ormarićima od slonove kosti. Za vrijeme službe božje čita rabin odlomke iz psalama, a sva općina kod toga šuti. Iza toga drži rabin propovijed. I ako se japanski Židovi vanjskom nošnjom posvema povode za Japancima, pa se time od njih nikako ne razlikuju, ipak se strogo klone da sklapaju mješovite brakove, a usto je sklapanje brakova stvar isključivo samih roditelja pa se zaručnici i ne vide, sve dok vjerenik ne odvede vjericu u svoj dom. I u sinagozi, gdje se vrši vjenčana ceremonija pod baldahinom, pokrita je vjerenica gustom koprenom od glave do pete.

Židovska općina u Japanu broji svega tri hiljade duša. Svi se isključivo bave obrtom i stanuju u gradovima Osoki i Kioto i njihovoj okolini. Njihovi običaji ne razlikuju se od japanskih. Za vrijeme jedne zabave reče im rabin šapčući: Izrael! Izrael! Vjerujte, prijatelju, da smo mi Izraelićani i da vjerujemo u jednoga Boga Izraelova. Ni ranije a ni kasnije nije u nas nitko ostavio svoju vjeru i nikad se nije odmetnuo od vjere svojih otaca.«

duhanskoj industriji. S vremenom bit će stvarne mogućnosti, da 12% palestinskog pučanstva nadje egzistencu u duhanskoj industriji. Ali se u produkciji mora da radi s mnogo pažnje i da se uzgaja samo plemenite vrste duhana.

Gosp. Lubliner, koji je u galilejskih kolonista kupio svu njihovu produkciju i dao im predujmove za dalji rad, doveo je najbolje stručnjake sa Orijenta i financira 15 pokusnih stanica, gdje se studira sav problem palestinske kulture duhana, a pod nadzorom cionističke pokusne stanice. Dosadašnji rezultati, rekao je gospodin Lubliner, mogu da zadovolje sve prijatelje židovske narodne domaje. Pokazalo se, da uporabom turskoga sjemenja uspijeva u Palestini bolji duhan nego u samoj Turskoj, a od istoga sjemenja. Tlo i sunce Palestine daju duhanu naročiti miris i okus, koji ne mogu da se postignu ni u kojoj drugoj zemlji. Palestina nije prikladna za produkciju »en masse«, jer je svijet dovoljno opskrbljen jeftinim duhanom. U Palestini uzgajamo samo najplemenitije vrste, koji se za uzgajanja duhana financijski najbolje rentiraju. Palestina treba da svjetskom tržištu dade 3 do 5 milijuna kilograma najplemenitijega duhana. Morać će se producirati duhan, koji će biti isto tako glasovit kao i zemlja u kojoj se uzgaja.

Gospodin Lubliner je završio: Na moj rad u Palestini nije me nagnao gospodarsko-trgovački princip. Hoću da izvršim svoj udio u izgradnji zemlje, kojoj hoću da ostavim na raspoloženje nesamo kapital nego i moje 30-godišnje iskustvo u uzgoju duhana.

Iz židovskog i cionističkog svijeta

Glasovi štampe o imenovanju lorda Plumera.

Donosimo ovdje izvratke iz svjetske i židovske štampe o imenovanju maršala Plumera Vrhovnim Komesarom Palestine, kako nam ih je saopćila »Zionistische Korrespondenz« u Berlinu.

Engleski list »Daily Telegraph« svodi imenovanje lorda Plumera na kritičnu situaciju nastalu zbog loših odnosa između Engleske i Turske. Nešto potanje izvjestili smo o tom članku već i u posljednjem broju. U jednom članku, koji je izašao u kasnijem broju, govori »Daily Telegraph« s mnogo simpatija i pohvalno o osobi i o djelu Herberta Samuela, pa kaže dalje: »Njegov nasljednik, maršal lord Plumer imade savršenog vojničkog iskustva i lovor-vijenci, što ih je on ubrao, bijahu slava vojnika, što je posvema predan svome zvanju. Nijedan general ne posjeduje više tajne snage, da bude ljubljen i da održaje disciplinu. Ova će osobina biti za nj kao upravitelja isto toliko vrijedna, koliko je koristila vojniku.«

»Times« misli, da će Arapi Palestine radosno primiti odlična vojnika, a Židovi će znati da cijene njegove upravne sposobnosti, što su se afirmirale za vrijeme njegovog guvernerstva na Malti.

Protucionistički list »Morning Post« kaže, da Sir Herbert Samuel kao enragiran cionista nije unatoč sve svoje dobre volje mogao da riješi stavljenu mu zadaću. Lord Plumer je predan ali potpunoma objektivna upravni činovnik, kojega će interesi služiti samo zemlji, kojom upravlja i zemlji, koju reprezentira. »Morning Post« misli, da će imenovanjem Plumerovim, a u vezi s imenovanjem Sir Georga Lloyda u Egiptu nastupiti na Orijentu epoha smirenja.

Liberalni »Manchester Guardian« ponešto kritički razmatra to imenovanje. On se nada, da se u novom Vrhovnom Komesaru, koji je vojnik, krije pravi državnik i da će lord Plumer u svemu polaziti stopama Herberta Samuela, koji je majstorski povezao izvršenje Balfourove deklaracije sa stvarnim obzirima i uvažanjem interesa arapskoga pučanstva.

Berlinski ugledni dnevnik, koji često i ispravno izvještava o prilikama na prednjem Orijentu, »Vossische Zeitung«, donosi dopis svoga londonskoga izvjestitelja, u kojem se kaže: »Danas je situacija u Palestini drugačija nego što je bila onda, kad je Sir Herbert Samuel preuzeo Vrhovni Komesarijat. Sad više nije potreban arbitražni sudac, koji će poznavajući orijentalnu psihu, pomagati zajednički život cionista i Arapa. Ukoliko je to moguće, učinjeno je, te obadva plemena žive jedno uz drugo. Ekstremne elemente, što se bune protiv »modus vivendi« i koji dovode do krvavih sukoba, ne može sada više da svlada politika, nego promišljen ali i na čin spreman vojnik. Engleski časnik poput Plumera, koji je često puta u svojoj zaslužnoj djelatnosti dokazao, da on i kao vojnički vlastodržac umije da poštuje prava mirnih građana, jest onaj muž, koji je sada obzirom na radikalne elemente obih plemena potreban. Izbor Plumera poduzet je u Londonu doduše uz ove razloge, jer je lord Balfour nakon svoga povratka iz Jerusolima potanko razložio engleskom kabinetu, koja se politika treba da vodi u Palestini, ali veće dalekosežnije gledište imperijalističke politike bilo je ovdje ipak najodlučnije.

Vijest o imenovanju bila je prekasno objavljena, a da bi se o njoj moglo potanje govoriti u posljednjem broju »Haolama«. Tek je naknadno uložena u svaki broj ceduljica sa vijesti o imenovanju. »New Yudea«, list Egzekutive, koji izlazi u Londonu na engleskom jeziku, piše:

»Mi možemo u ovom času tek da izrekemo nadu, te će lord Plumer pokazati, da je prodahnut duhom državnika, kao što se je pokazao kao odličan vojnik i upravni činovnik. Njegova zadaća nije laka. Mi smo međutim uvjereni, da teškoće nijesu nesavladive, ako se pristupa k njihovoj riješenju s duhom pravednosti i sa odlukom, da će se izvršiti riječ i duh obećanja Balfourove deklaracije, koja je uvrštena u palestinski mandat.«

U londonskom »Jewish Times« pisao je glavni urednik Morris Myer uvodni članak o imenovanju Plumera. Među ostalim kaže: »Abstrahirajući od toga, da vojnik Plumer ne odgovara predodžbi naroda o Vrhovnom Komesaru Palestine, ne može se protiv njega osobno ništa da kaže. Kao politik on je neispisana hartija. Nadajmo se, da će biti ispunjen samo dobrim djelima... Njegovi dosadašnji administrativni uspjesi imadu gotovo isključivo vojnički karakter... Lord Plumer imat će zadaću, da izgradi luku u Hajfi kao bazu britanske flote i da uredi moćne obrambene pozicije za Sueski kanal, a možda i za druge točke, koje mogu da imadu stratešku važnost za Palestinu. Odnosi sa Turskom nijesu dobri, a pitanja granica u Mosulu i Iraku nijesu još riješena... Sve to znači, da se što brže ima da izgradi Palestina. Ondje će se zasigurno stvoriti velika poduzeća i velike mogućnosti rada i zarade. To znači veliku pomoć za židovsku nacionalnu domaju, jer, što će se više Palestina raširiti u zemlji, u kojoj će Židovi naći rada i uposlenja, to će veće biti mogućnosti, da se ondje razvije velika židovska kolonizacija i moćan i uplivan židovski duševni centar.«

Židovski list »Nowy Dziennik« hvali u uvodnom članku sa šifrom Th. (zastupnik Osias Thon) djelatnost Herberta Samuela, pa završuje: »Sada dolazi nežidov. Ima li u tome možda tendenca? Prema svemu što smo iz mjerodavnih i autoriziranih vrela o tome čuli, može se posvema jasno zaključiti, te ne postoji ni najmanji razlog takovoj bojazni. Može se šta više da tumači u dobrom smislu: Pošto je završena prva perioda simbola i sentimenta, treba da dodje na čelo vlade u Palestini muž, koji je u pojedinostima poduzetniji i odlučniji, da izvede nešto. I zaista mi rado očekujemo brži tempo izgradnje i više slobode kretanja. Lord Plumer polazi u Palestinu zasigurno sa iskrenom namjerom, da pošteno izvrši ono, što obećaje Balfourova deklaracija i što sadržaje mandat, koji je Savez Naroda dao Engleskoj.

»Jewish Chronicle«, londonski cionistički list, koji je od nekoliko godina amo u apsolutnoj opoziciji protiv cionističke politike, vidi u imenovanju lorda Plumera nov dokaz, da engleska vlada smatra Palestinu krunskom kolonijom i da zemljom prema tome upravlja. Imenovanje Plumera je konzekvenca politike, koja je inaugurirana izdanjem »Bijele knjige«. Ostali židovski listovi, koji gotovo svi izlaze petkom, doniješe kratke no-

tice ponajviše bez komentara. »Wiener Morgenzeitung« naglašuje, da se zasada ne može reći u kojem će smjeru raditi lord Plumer i da je na njemu da dokaže, hoće li mu uspjeti da riješi one probleme, koje Herbert Samuel nije mogao da riješi i ističe na kraju, da su Židovi odlučan faktor u izgradnji Palestine.

»Jüdische Rundschau« piše među ostalim: »...Velika strateška važnost Palestine, u koju se često sumnjalo, ovim se imenovanjem svakako razjašnjuje. Engleska imade, naročito otkako se Egipt postao samostalan, sve više interesa da se učvrsti na azijskoj obali Sueskoga prokopa... Pošto se je ministar za kolonije Amery nedavno u Palestini uvjerio kakav je položaj u zemlji i kakav je napredak židovske kolonizacije i pošto je javno izrekao svoje zadovoljstvo i u Palestini a i kod otvorenja palestinskoga paviljona na izložbi u Wembley-u, ne ćemo da sumnjamo u to, da je Amery izabrao nasljednikom Herberta Samuela muža, koji mu se je pričinio prikladnim, da nastavi politiku izgradnje nacionalne domaje za židovski narod.«

Sjednica Akcionoga Komiteja. Cionistička Egzekutiva sazvala je u sporazumu sa predsjedništvom Akcionoga Komiteja konferenciju toga komiteja za 15. jula u Berlinu. Ta će se konferencija poglavito zabaviti kongresnim pitanjima.

Izložba palestinskih produkata prigodom 14. cionističkog kongresa. Udruženje »Mishar Vetaasija« priređuje prigodom kongresa u Beču, izložbu palestinskih produkata, spojevu sa sajmom. Već je sada prijavljeno 200 interesenata. Na sajmu će se prodavati palestinski produkti. U nizu predavanja prikazati će se razvitak i važnost promicanja produkcije i trgovine u Palestini. Iza kongresa, sudjelovat će palestinski izlagači na bečkom velesajmu i na internacionalnoj izložbi u Ljavovu.

Židovski kongresi u Beču. Prigodom 14. cionističkog kongresa, koji će biti u drugoj polovici augusta u Beču, održat će se s time u vezi cio niz židovskih kongresa. Tako treba da se na poticaj »Histadrut Hamorim« hebrejske organizacije učitelja u Palestini održi svjetski kongres hebrejskih učitelja, da među ostalim odluči o stvaranju svjetske organizacije hebrejskih učitelja. Nadalje će biti kongres židovskih inžinira i arhitekata, koji su interesirani na izgradnji Palestine, zatim kongres židovske omladine »Brit Hanoar«, kao nastavak prošlogodišnjeg kongresa u Gdanskom.

Delegacija njemačkih cionista na 14. kongresu. Na sjednici centralnog komiteja njemačke cionističke organizacije zaključeno je sa svima protiv jednoga glasa, da se pored gospodina Kurta Blumena i dr. Hantke, koji imadu kao članovi Akcionog Komiteja na kongresu pravo glasa, kandidira ovu gospodu za kongresne delegate: Feilks Rosenblütha (Jerusalem), Alfreda Landsberga (Wiesbaden), S. Schockena jun. (Zwickau), Martina Rosenblütha, Nahuma Goldmanna, Richarda Lichtheima, Robert Weltscha, Sigfried Mosesa (Zwickau), B. Leibowitscha (Hamburg), Wenera Blocha, Moses Wolmanna, Sally Hirscha, Max Jacobsohna (Breslau), Meinhold Nussbauma, Siegfrieda Hirscha (Berlin), Georga Landauera, L. Tumpowsky-a (Leipzig), Nathan Grünsteina (Frankfurt na M.), Weissmann (Beuthen), Kramera (Köln).

Svečani prenos barjaka židovske legije. 24. maja prevezeni su barjaci 38., 39. i 40. kraljevske pukovnije (židovske pukovnije) iz biroa Svjetske Cionističke Organizacije, gdje su dosada bili, na veoma svečani način u Veliku Sinagogu, gdje će trajno ostati barjaci 38. i 39. pukovnije, a zastava 40. pukovnije prevesti će se kasnije u Jerusolim. Učesnici svečane povorke sakupili su se pred uredom Cionističke Organizacije, gdje su se bivši židovski legijonari svrstali u redove, a komandu je nad njima za tu svečanost preuzeo pukovnik F. D. Samuel. Svečanost povorku pratila je treća londonska pješadijska pukovnija, a glazba te pukovnije svirala je engleske i židovske marševe.

U sinagozi bili su pored ostalih generalni major Sir Reginald Pinner, general G. G. Donald, nadrabin britanskog carstva dr. Hertz, dr. Hajim Weizmann i Vladimir Jabotinsky.

Ovdje je pukovnik Samuel predao barjake na čuvanje propovijedniku rabi Mihaelu, nekadašnjem bojnom svećeniku židovske legije i rekao

Platite šekel i doprinos Savezu!

je da se za ove barjake ne može naći bolje mjesto od ovoga, znaka patriotskoga vršenja dužnosti. Iza toga govorio je nadrabini Hertz iznesavši historijat postanka legije i njena djela.

Iza svečane službe božje otišli su bivši legionari u vojničko logorište u Campdown, gdje im je general Pinney održao govor i rekao, da će kralja izvijestiti o ovoj svečanosti.

Iz Palestine i iz svih krajeva svijeta stigli su pozdravni brozjavi.

Put Lucien Wolfa u Poljsku. ITA javlja, da je Lucien Wolf, generalni sekretar izvanjega komiteja društva »Anglo Jewish Society« otputovao 2. maja iz Londona u Varšavu. Lucien Wolfa bila je — tako se pisalo u štampi — ranije pozvala poljska vlada, da posreduje između nje i poljskoga židovstva. Joint Foreign Committee dao je medijim gospodinu Wolfu instrukcije da se stavi na raspoloženje poljskome židovstvu i da se informira ukoliko Poljska izvršava ustanove i odredbe Saveza Naroda o narodnim manjinama. Narocito treba nastojati, da se uputi u nacerte zakona o manjinama, koje sada stvara poljska vlada.

Gospodin Lucien Wolf izjavio je prije svoga odlaska, da nije primio oficijelni poziv poljske vlade i da nema namjere da posreduje između poljske vlade i židovskoga parlamentarnoga kluba. U Poljskoj će se zadržati kojih 14 dana.

Židovske knjige na izložbi knjiga u Firenci. Pred nekoliko dana otvorena je u prisustvu talijanskoga kralja, članova vlade i zastupnika mnogih naučnih zavoda i predstavnika naučenjačkoga svijeta druga internacionalna izložba knjiga. Ova izložba imade naročiti paviljon za židovsku književnost i znanost na svim jezicima. Zastupani su pored ostalih nakladni zavodi »Israel«, Firenca, »Rimon«, Berlin, »Jewish Publication Society«, Filadelfija, »Bulka« Nürnberg, »Stibel«, Varšava i mnogi drugi.

Talijanski kralj dao se je odvesti u židovski paviljon pa se je tu zadržao dulje vrijeme. Pokazao je mnogo interesa za ovdje izložene knjige a naročito su mu se svidjela izdanja berlinskoga nakladnog zavoda »Rimon«. Organizator pavijona dr. Glas informirao je kralja pitanje o svemu, što ga je interesiralo. Kralj je listao memoarima Teodora Herzla i u razgovoru sa svojom pratnjom rekao, da je pred neko 20 godina poduzeo razgovarati sa utemeljiteljem modernoga cionizma i da se tačno sjeća sadržaja toga razgovora.

Šteta je, što na toj izložbi hebrejske knjige nijesu zastupane u ovoj proporciji, koja ih po njihovom kvantitetu u današnjem židovskom knjižarstvu ide. Ovih knjiga imade na izložbi malo, a velik dio tih izloženih knjiga imade jednostavan uvez. Bit će, da veliki hebrejski nakladni zavodi nijesu bili za vremena informirani o toj izložbi.

Kongres židovskih studenata u Italiji. Ovih dana održao se je u Firenci prvi kongres židovskih studenata u Italiji. Konferencu su pozdravili prisutni predstavnici velikih talijanskih sveučilišta. Vijećanju je prisustvovao i izaslanik Svjetskoga Saveza Studenata, gosp. Steinig iz Beča. Referiralo se je o ekonomskim prilikama židovskih studenata u Italiji, a zaključen je osnutak federacije židovskih studenata u Italiji. Osim toga prihvaćena je oštra protestna rezolucija protiv numerus klauzusa.

Testamentarni dar Keren Kajemetu. Nedavno u Tel Avivu preminuli gosp. Mendel Foner iz Swansea (Wales) ostavio je svoj imetak Keren Kajemet Lej Israelu, ali uz uvjet doživotne rente za petero njegove djece, koja žive u Palestini. Vrijednost svega imetka, koje je nedavno realizovano iznosi oko 1280 funti. Pokojnik bio je osim toga osiguran na svotu od 100 funti u korist Keren Kajemeta. On i njegova porodica odavna su učestvovali u cionističkom pokretu.

Židovska općina u Lublinu za Keren Hajesod i Keren Kajemet. Židovska općina u Lublinu zaključila je na posljednjoj svojoj sjednici, da dađe Keren Hajesodu 1000 Zloty-a i Keren Kajemetu 1500.

Iz Palestine

Palestina o imenovanju lorda Plumer. Vijest o imenovanju lorda Plumer Vrkovnim Komesarom naišla je u Palestini, kako javlja ITA, na dobar prijem. Plumer drže ondje jakim mužem, koji će zauzeti energičan stav protiv svih intriganata i ugušit će svaku agitaciju, koja može da smeta izgradnji Palestine.

Mnogi časnici, koji se sada nalaze u službi u Palestini, znadu lorda Plumeri još iz vremena njihova ratovanja u Francuskoj, a medju njima je i Colonel Kish. Svi ga crtaju kao muža, koji umije da stekne ljubav i povjerenje sviju. Bio je jedan od najobljubljenijih generala u engleskoj i francuskoj vojsci. Lord Plumer ističe se vanrednom energijom i ne sustaje ni pred kojom teškoćom.

U Palestini su uvjereni, da je lord Plumer preuzeo svoje novo mjesto potpuno svjestan komplikirane palestinske situacije. Hebrejske novine upozoravaju, da je imenovanje Plumeru ujedno i priznanje strategičke važnosti Palestine. Plumer, kažu, bavit će se po svoj prilici organizovanjem uređaja i mogućnosti za obranu Srednjega Orijenta i komandom engleskih četa, a politička strana uprave, dakle i pitanja, koja se tiče židovske narodne domaje, bit će u rukama novoga civilnoga sekretara Colonel Symesa.

Organ latinskoga patrijarhata u Jerusolimu »Rakiw Sion« izriče želju, da lord Plumer zadrži sistem Herberta Samuela. »Merat al Šerk«, organ arapske nacionalističke stranke izriče nadu, da lord Plumer ne će biti suviše strog i da će imati simpatije za Arape.

Odlazak baruna Rothschilda iz Palestine. Dne 26. maja ostavio je veliki pomagač židovske kolonizacije u Palestini zemlju, koju je posjetio unatoč svojoj visokoj starosti.

Dvadeset i petoga maja bio je barun Rothschild posjetio naselje hasida iz Poljske u blizini Hajfe. Odatle pošao je barun u Nahalal, gdje je u govornici, koji je držao stanovnicima te kolonije izrazio svoje udivljenje za njihovo djelo i pozvao ih da neumorno porade dalje na dobrobit zemlje i židovstva.

Imigracija u martu. Službeni podaci. Palestinski službeni list »Official Gazette« donosi u svom broju od 15. maja niže naštampanu tabelu o imigraciji u Palestini za vrijeme mjeseca marta.

Kategorija	Muževi	Žene	Djeca	Svega
B Kapitalisti, što se stalno naseljuju u zemlji	567	407	389	1363
D Žene, djeca i drugi ljudi, što ovisu o stanovnicima Palestine	115	302	163	580
E Osobe sa stalnim zaposlenjem	590	216	—	806
E2 Žene, d'eca i druge osobe što prate useljenike iz kategorije E	3	167	208	378
F Osobe religioznog zvanja sa vlastitim sredstvima	6	14	7	27
Svega	1282	1106	766	3154

Bilješka 1. 68 Židova, 15 kršćana i 1 musliman.. što su došli u zemlju kao turisti, dobili su naknadnu dozvolu stalna boravka.

Bilješka 2. 11 useljenika, koji nijesu mogli zadovoljiti propisima imigracije bijahu odbijeni.

Broj iseljenika u martu iznosi 267 osoba, medju njima imade 49 židovskih stanovnika Palestine, što se iseliše i 45 židovskih useljenika, koji se vratiše, k tome pridolazi 69 kršćanskih iseljenika, 23 kršćana što se vraćahu natrag kući, 73 muslimanskih emigranata i 3 muslimana što se vraćahu.

Prema podacima obavještajnog ureda »Erec Israel - Korrespondenz« došlo je od tih useljenika u zemlju 1178 pod nadzorom i uz odgovornost Cionističke Organizacije.

Keren Kajemet izvršava svoju parolu o kupnji zemljišta. U maju prošle godine počeo je Keren Kajemet akciju sa parolom: »Podvostručenje zemljišnog posjeda Keren Kajemeta!« Kupnja novih 100.000 dunama za KKL!

Ondoga prošla je godina dana i uprava Keren Kajemeta može sa zadovoljstvom da istakne, da nije taj program tek dostigla nego i prekoračila. To se vidi i iz ove tabele:

I. Nove kupnje zemljišta, koje je već preneseno na ime KKL:	
a) u Judeji	
1. kod Beer Jakoba	oko 247 dunama
2. „ Rehobota	„ 200 „ 447 dunama
b) u dolini Kišon	
1. Jadjur, nadopunbena kupnja	800 dunama
c) u Emek Jezreelu	
1-3. Debata, Knefis, Tel Ture	23963 „
4. Varakani	3586 „
5. Harbač, Harie	5000 „ 32553 dunama
	oko 33800 dunama
II. Zemljišta za koja su već sklopljeni ugovori i za koja se već vrši isplata:	
10 točaka sa	41600 dunama
III. Zemljišta, kojih je kupnja zaključena:	
10 točaka sa	65700 dunama
Svega	141100 dunama

75.000 radnih dana za ameliorizacijone radove. Keren Kajemet Lej Israel podastro je komisiji Saveza Naroda, koja sada pregledava u Palestini radove za pobijanje malarije, izvještaj o njegovim zdravstvenim mjerama, na području dvaju glavnih naseljeničkih krajeva u Emek Jezreelu. Izvještaj kaže, da se u obadva ta kraja — Nuris i Nahalal — utrošilo 75.000 radnih dana za razne meliorizacijone radove. Položeno je 25.000 metara drvena cijevi i 18.000 cijevi za vodovod. Iskopano je 29.200 kubičnih metara jaraka.

Drenažni radovi u Nurisu stajali su 18.000 funti, a 15.000 funti izdano je za opskrbu vodom zajedno sa napravama za natapanje vrtova. U Nahalalu utrošeno je u te svrhe 13.900 i 5.500 funti. U Nahalalu iznosio je procenat bolesnih od malarije god. 1922. 9,2%; god. 1923. 0,9% a god. 1924. nije se zabilježio nijedan novi slučaj. Povoljni rezultat postignuti su i u Nurisu. U jednom novinskom intervjuu istakli su članovi spomenute zdravstvene komisije Saveza Naroda svoje udivljenje obzirom na ameliorizacijone radove Keren Kajemeta, za koje su u svakom pogledu mogli konstatovati, da su uspješni.

Kasna kiša — spas žetve i nasada drveća. Unatoč nestašici kiše u februaru i martu, koja je prijetila propašću čitave ovogodišnje žetve zadovoljava prema izvještaju kolonizacionog departmana za april i maj stanje ljetne i pšenične žetve. Oborine u aprilu donijele su spas pšeničnoj žetvi. Poljoprivrednici u kompleksu Nurisa, u Nahalalu i okolici Hajfe, naselja Keren Hajesoda na zemljištu Keren Kajemeta u Ejn Harodn, Tel Josefu i drugdje mogu da računaju sa znatnim prihodima od žetve.

Uzgoj duhana, koji je mnogo obećavao podržaje se u nekim naseljima i dalje i ako nije sva zaliha prošle žetve plasirana.

I mladica drveća koristila je ta kiša. 70% mladica palmi, koje je ponovno uvezlo poljoprivredno odjeljenje, dobro je napredovalo.

Prema izvještaju kolonizacionog departmana stoje i vinogradi dobro, na nekim mjestima i vanredno, a naročito u kvucama Giva, Bet Alfa i Cerifim.

Transilvanska kolonija u Tel Adas-u zasadila je 22.000 mladih stabala, ali uslijed pomanjkanja oborina tek uz djelomičan uspjeh. U Kirjat Anavim postignuti su bolji rezultati, a gajevi narandja u Daganiji razvijaju se dobro.

Gradnja velikog hotela u Jerusolimu. Na 10. maja počeo se da gradi veliki hotel u Jerusolimu, koji se gradi po nalogu Saveza svratištara u Erec-Jisraelu. Gradjevne poslove, povjerene Solel-Boneu, izvršuju židovski radnici sa najvećom žurbom. Prema ugovoru moraju da budu do 8. decembra 1925. sa gradnjom gotovi. Hotel se nalazi na jednoj od glavnih centralnih tačaka Jerusolima, u King George Avenue sa pročeljem u Jafa i Ben Jehudastreet.

Darujte za halučku farmu

Iz Jugoslavije

14. KONGRES

SAOPĆENJE KONGRESNOGA UREDA.

I. 14. Cijonistički kongres počinje 18. augusta 1925. (28. aba 5685.) u Beču.

II. **Ulaznice.** Kongresni ured u Beču ne prodaje nikome direktno ulaznice za sjednice kongresa. Raspačavanje tih ulaznica vrši se samo posredstvom pojedinih zemaljskih ili zasebnih saveza. Tko dakle iz Jugoslavije želi da si nabavi ulaznicu, može je dobiti samo preko Saveza Cijonista u Kraljevini SHS, Zagreb, Ilica 31. III. kat. **Direktne narudžbe kod Kongresnoga ureda nemaju svrhe**, jer će Kongresni ured te narudžbe neriješeno poslati onoj zemaljskoj organizaciji, kojoj pripadaju, pa se prema tome rješenje narudžbe samo oteže. Zbog toga upozorava Kongresni ured, da se pojedinci ne obraćaju na nj u stvarima, koje se tiču karata, nego da to učine posredstvom svojih zemaljskih organizacija (Savez Cijonista). Osobe, koje su eventualno već naručile ulaznice kod Kongresnoga ureda, neka svoje narudžbe odmah pošalju Savezu Cijonista. Naruči li tko god ulaznice preko dvaju Saveza, brisat će mu se narudžba posvema.

Ulaznice se izdaju samo za čitavo zasjedanje kongresa i ne će se izdavati za pojedine sjednice ili tek za nekoliko dana. Tim ulaznicama mogu se posjetiti sve javne sjednice kongresa.

Ulaznice se dijele u sedam kategorija:

1. kategorija: Sjedalo u loži à 245 austrijskih šilinga;

2. kategorija: Balkon 1.—3. red à 210 austr. šilinga; Parterre 15.—19. red (neposredno iza delegata) à 210 austr. šil.;

3. kategorija: Balkon 4.—7. red à 175 austr. šil.; Parterre 20.—24. red à 175 austr. šilinga;

4. kategorija: Parterre 25.—27. red à 140 austr. šil.; Galerija (sjedalo) 1.—3. red à 140 austr. šil.;

5. kategorija: Parterre 28.—30. red à 70 austr. šil.; Galerija (sjedalo) 4.—8. red à 70 austr. šil.;

6. kategorija: Galerija (sjedalo) 9.—15. red à 35 austr. šil.;

7. kategorija: Stajanja mjesta à 14 austrijskih šilinga.

Narudžbe za ulaznice treba da stignu na adresu Saveza Cijonista nakasnije do 15. juna. Naknadne su narudžbe posvema isključene.

Na temelju stiglih narudžaba provest će 22. juna Kongresni ured proporcionalnu diobu karata. Kad Kongresni ured odluči, koliko karata dobiva koja zemaljska organizacija, javit će rezultat te raspodjele pojedinim savezima najkasnije do 28. juna. Savez Cijonista objavit će naknadno detalje o podjeli karata i izdat će potvrde, na temelju kojih će pojedinci podići svoje ulaznice od 15. augusta dalje kod Kongresnoga ureda, Beč III. Lothringgerstrasse 20.

Iz sjednice Radnoga Odbora. Radni je Odbor na svojoj sjednici od nedjelje, dne 31. maja, raspravljao o kongresnim pitanjima, te o memorandumima Egzekutive radi akcije za predobivanje novih članova kao i o zaštiti malih Saveza. Referent Lav Stern razlaže po Egzekutivi i holandskoj federaciji nabačene probleme, te formuliра prijedloge našega Saveza i odgovor u toj stvari, što se nakon odulje debate jednoglasno prihvaća.

U svojoj sjednici od četvrtka, dne 3. juna prima do znanja izvještaje nekih mjesnih organizacija o šekelskoj akciji. Savez obratio se je brojavnim apelom na sve veće mjesne organizacije, a učinio je to i pismeno, da što intenzivnije provedu šekelsku akciju. Zatim se čitaju dopisi g. inž. Zaloscera u stvari halučke farme i Hanhale Keren Kajemeta, koja predlaže predugovor za našu koloniju. Predugovor nije vodio računa o nekim važnim zahtjevima naših haluca i Saveza Cijonista, pa je zaključeno zatražiti od Keren da uvaži sve motivirane zahtjeve. Konačno se prelazi na raspravu o prijedlozima Saveza njemačkih cijonista u pogledu reorganizacije svjetske cijonističke organizacije. Radi se poglavito o promjenama u sastavu i radu kongresa, Akcionoga Odbora i Egzekutive, te o stvaranju teritorijalnih Saveza, koji bi bili nadređeni dosadašnjim zemaljskim organizacijama i teritorijalnim organizacijama federacija. Nakon iscrpivog referata Lava Sterna primljeni su gotovo svi prijedlozi i motivacije Saveza njemačkih cijonista. Zaključeno je sva ta organizaciona pitanja iznijeti na sjednicu S. O. i zatim dojaviti svim mjesnim organizacijama na diskusiju.

Hadžinica Sara Poljokan.

Dne 30. maja preminula je u Banjoj Luci nakon odulje bolesti u 70. godini života gospođa Sara Poljokan rođ. Israel. Pokojnica bila je uzor majka i Židovka, pa je vazda uživala simpatije i poštovanje svijeta, koji su je poznavali. U njoj gubi naš ugledni sumišljenik g. Hadži Rafo Poljokan svoju suprugu, a naši sumišljenici Salamon-Hajim, Jakov i dr. Braco Poljokan svoju majku. Neka im ovime bude izrečeno naše iskreno saučešće zbog gubitka, koji ih je zadesio. Žihrona livraha!

Konfirmacija djevojaka u Zagrebu. Na drugi dan Šavuota obavljena je u Zagrebu po prvi put konfirmacija djevojaka u ovdajšnjoj sinagogi. Ne želimo da se ovom zgodom upuštam u kritičko razmatranje o tome, da li je uvođenje ove ceremonije korisno, da li će se ispuniti nade, koje se vežu na ovu konfirmaciju i da li nema drugih puteva, da se postigne bolji uspjeh. Bezuvjetno ali treba istaknuti, da je ova prva konfirmacija kao manifestacija nadasve uspjela, jer se sjećam samo malo prigoda, kod kojih bi sinagoga bila ovako dupkom puna kao kod ove konfirmacije, dokaz, da u zagrebačkom židovskom građanstvu još živi interes za židovstvo. Točno u pet sati ušle su djevojke, koje su se ove godine konfirmirale, pod vodstvom gg. rabina prof. dra. Gavra Schwarz a i dr. M. Margela, a uz pratnju orgulja, te su se smjestile pred omedom. Nakon što je g. nadkantor Rendi uz pratnju kora pjevao »Ma tovu« počela su gospođa rabini da ispituju djevojke o glavnim religioznim zasadama židovstva, a zatim je g. dr. Schwarz u oduljem govoru razložio važnost ove svečanosti, te je toplim riječima apelirao na djevojke, da se vazda sjetu ovoga današnjega dana i da u životu čuvaju i uzdrže tradiciju, kao što su to danas obećale. Djevojke su zatim došle pred Aron hakadoš i ljubile Toru te okitile Aron hakadoš cvijećem. Svečanost završena je pjevanjem »Adon olama«.

Ovom zgodom moram istaknuti neugodnu pojavu, da se naše građanstvo u sinagogi ne ponaša, kako se dolikuje tomu mjestu. Prelazi svaku granicu kad se gospođa i gospodje penju na klupe, glasno razgovaraju kao da su u kavani, a ne u sinagogi. Predstojništvo naše općine treba, vidjevši ove prilike, da se pobrine da uzdrži red i mir. Ovakova silna manifestacija kao što je bila konfirmacija, nije uslijed nereda učinila onaj veliki, a naročito svečani dojam, koji smo očekivali. s.

Predavanje dra. Lihta u »Judeji«. U četvrtak dne 28. maja govorio je g. dr. Aleksander Liht u »Judeji« o problemima narednog cijonističkog kongresa. Iznio je informativno i kritički prosudio najaktuelnije i najvažnije probleme u cijonističkom pokretu a naročito o zadacima kongresa obzirom na njihovo rješenje. Ponajprije se je pozabavio pokretom revizionista i zaključcima njihove nedavno održane pariške konference. Iznio je i 12. točaka zaključaka i opširnije kritikovao rezoluciju o »Jewish Agency« i »legiji«. Iza toga osvrnuo se na članak Nehemie de Lieme-a u »Wiener-Morgenzeitungu« i istaknuo u toj vezi kako suviše naglašavanje demokratizma na kongresu ne dopušta vidnim pojedincima, kao što je de Lieme, da se istaknu u doležnoj mjeri. I njega je kaže predavač, kronično opozicionarstvo zavođilo na stranputice, pa u njemu zalazi u inkonzekvence. Tako se de Lieme s jedne strane protivio proširenju

Jewish Agency, a sa druge strane hoće da se Cijonistička Organizacija riješi tereta i brige uzdržavanja palestinskoga školstva, to će reći da najprije brani integritet cijonističkoga pokreta, a onda hoće da se najvažniji kulturni faktor ukloni od apsolutne ingerencije Cijonističke Organizacije i preda »Amerikancima«. De Lieme hoće da brani princip političkoga cijonizma, a zaboravlja na drugi Ahad Haamov dio u cijonizmu. Nakon toga prelazi dr. Liht na problem četvrte alije i na pitanja, koja se s njime u vezi tretiraju u današnjoj cijonističkoj javnosti. Ponajprije iznosi razvitak principa nacionalne kolonizacije u kolonizacionom radu cijonizma. Protumačio je pojav i značaj zemljišne rente a u vezi sa spekulacijom zemljišta u Erec Jisraelu. Krivnjom K. K. L. i bankovnih cij. poduzeća stojimo zasada nemoćni protiv ove opasnosti. Keren Kajemet učinio je krivo, što nije još u dobar čas kupio dovoljno gradskoga zemljišta, jer se zbog širenja gradova (Tel-Aviva, Hajfa) sada naglo diže cijena tom zemljištu. Međutim korijen te krivnje leži u tome, što se jedno vrijeme K. K. L. zapostavljao i nije se, kako je zapravo trebalo činiti, izgrađivao zajedno s Keren Hajesodom. Danas moramo tražiti zaštitne mjere protiv spekulacije sa zemljištem u palestinske vlade, jer nam fondovi ne raspoložu dovoljnim sredstvima, da se bore sa tom spekulacijom trgovinom tla. Pored toga engleska vladavina ne će da podupire socijalno uređenje zemljišne kolonizacije.

Prelazeći na kulturno pitanje veli predavač, da je u kulturnom pogledu Cijonistička Organizacija ostala sterilna. Univerzitet u Jerusolimu imade zasada više demonstrativni i politički značaj nego kulturni. On će se kulturno razviti sam iz sebe, bez pomoći ideologije Cijonističke Organizacije, jer se razvija u sredini, koja ga sili da ide u smjeru nacijske kulture. Galut još jedino ima da daje novaca, a on ne će određivati, kako će se što u Erec Jisraelu formirati. Predavač se svraća na pitanje samoga kongresa, pa veli, da će i 14. kongres bolovati od iste bolesti, kao i raniji kongresi. Politički momenti zagušit će sve ostale važne odlučne momente u plenumu posvema, a u jakoj mjeri i u komisijama. Sjednice plenuma trebalo bi svesti na minimum, jer ako je kongres reprezentativan, ne treba dosadnih i jalovih plenarnih rasprava, a prema tome se rad i onda dađe bolje da obavi u komisijama. Besplodne rasprave o Jewish Agency i o drugim nekim temama sprečavaju određivanje i stvarniju diskusiju o problemima, koji su aktuelni i koji treba da se što prije riješe. U proširenju Jewish Agency ne leži opasnost za naš pokret. Cijonistička Organizacija pokazala se nedoraslom u financijalnom pogledu, pa ne može onako odlučno zahvatiti sav kolonizacioni rad kako bi to trebalo da bude. Utjecajem Weizmanna i Sokolova mogli smo da dobijemo deklaraciju i mandat. Za garanciju financijalnoga sikurza treba imena američkih notabla. Rješenje financijalnoga problema donijele bi ostvarenje plana V. Arlozorova o nacionalnom zajmu. Amortizovanje je zajamčeno već prihodima KKL i KH i bankovnim institutima Palestine. Zajam bi se mogao i uz 10 posto amortizovati za 30 godina. Danas eksperimentiramo pomoću KH, a njegovi i povišeni primici ne dostaju za današnju pojačanu imigraciju.

Govoreći o sjedištu Egzekutive kaže dr. Liht, da se to pitanje ne smije tretirati sa sentimentalitetom. Bilo bi štetno preseliti Egzekutivu u Palestinu. Potrebno je, da bude Egzekutiva u Londonu, a ne tek ambasada, jer je potreban direktan kontakt između cijonističkoga vodstva i ministarstva za kolonije. Danas u engleskoj vladi nema još uvijek jedinstvenoga shvatanja o mandatu, pa zato Egzekutiva mora da bude u Londonu sve dok se ne ustali jedna, određena linija obzirom na mandat. Nije važno po Palestinu hoće li Weizmann biti u njoj, ali on je bez sumnje potreban u Londonu.

Predavač gosp. dr. Liht završio je svoj referat iznijevši pitanje naših ambasada u Genfu i Rimu i političku važnost univerziteta.

U diskusiji prvi je uzeo riječ g. Lav Stern, koji se je osvrtno na privredne probleme palestinske kolonizacije, a u vezi sa kongresom razložio potrebu, da se i u nas šekelska akcija što uspješnije provede. Kritikovao je rad omladine i njen nemar i pozvao je da ustrajnije poradi oko vršenja svojih cijonističkih dužnosti.

Iza toga razvila se odulja mjestimice oštra rasprava o uređenju lokalnoga rada obzirom na predstojeće završenje šekelske akcije, pa su zaključne riječi g. dra. Lihta upravljene na omladinu.

dale pravi put, kako da se ista dostojno i savjesno uz pomoć omladine, završi. J. E.

Banket u počast židovskim gradskim zastupnicima. Na 27. pr. mj. na večer priredili su prijatelji novo izabranih židovskih gradskih zastupnika dra. Kona i dra. Horna banket u njihovu počast u košer-restoranu »Karinela«. Sakupio se lijep broj članova predstojništva i vijeća zagrebačke židovske bogoštovne općine, Hevre Kadiše Izbornoga odbora i zagrebačkih židovskih društava, te gg. rabini dr. Gavro Schwarz, dr. Mojsije Margl, i kantori Josip Rendi, Josip Weissmann i Žiga Weintraub, mnogi gosti sa svojim gospodjama. Ispred sazivača pozdravio je dr. Lavoslav Šik gradske zastupnike gg. dra. Kona i dra. Horna. Istaknuo je značenje tih izbora, ocrtao je rad tih zastupnika u m'nujoj perijodi i njihove zasluge, a osobito zasluge predsjednika dra. Kona oko procvata zagrebačke židovske bogoštovne općine. U znak zahvalnosti otkriva uljeni portret dra. Kona, izradjen po umjetniku Karoly-u, koji će se portret izložiti u vijećnici Zagr. žid. bog. općine u galeriju slika općinskih predsjednika. Zatim su održali prigodne zdravice, od kojih su neke bili cijeli govori, gg. dr. Gavro Schwarz, dr. Mojsije Margl, dr. A. Licht, Josip Rendi, dr. Dragutin Steinhart i Lav Stern, a zahvalili su se sa lijepim besjedama vrlo razdragani gradski zastupnici dr. Kon i dr. Horn. Istaknuti treba duhovita razlaganja g. nadkantora Rendija, koji je zgodnim citatima iz Tnaha dokazivao, da su svečari već po svojim imenima i prezimenima predestinirani za svoja mjesta kao i za to, da se međusobno upotpunjuju i pomažu i da svagdje zajednički rade. Pobudio je salve smijeha i silnu senzaciju. G. dr. Schwarz upozorio je na porast židovskoga ugleda, bujnost židovskoga života i jačanje židovskih pozicija u Zagrebu od vremena, što se svečari staviše na čelo židovske bog. općine. G. dr. Licht pokazuje kako taj razvitak ima da sa zahvali cijonizmu. G. Lav Stern pozvao je na mnogo intenzivniji rad, koji je moguć samo onda, ako se javi veći broj saradnika. Zahvaljuje u ime dra. Kona svim članovima predstojništva i vijeća na dosadašnjoj pomoći. — Ova je večer jasno pokazala, kako bi bilo dobro i potrebno, da naši javni radnici dodju češće do intimnijeg i prijateljskog kontakta. Bit će to moguće tek onda, kad židovska općina sagradi svoj novi dom.

Dubrovnik. Dne 3. o. mj. našli su se svi ovdašnji Jevreji u hramu kod žalobne službe božje (hesped), koja se održala za pokojnog nadrabina dr. H. Jacobia. Tačno u 10½ sati otpočela je molitva, a nakon ove održao je ovdašnji rabin g. A. Romano dirljivo spomen slovo, koje je započeto Davidovom izrekom: »Zarah bahošeh or lajšarim hanun verahum veadik.« Govornik je iznio sav rad i ocrtao ličnost pokojnog rabia i gubitak koji njime trpimo svi Jevreji naše Kraljevine. Hram u crnini, te riječi govornika, ganuše prisutne do suza, kad se je kod molitve »aškava« spomenulo ime pokojnika.

Zenica. Kulturno udruženje židovske omladine »Neurim« priredilo je u subotu, dne 23. maja u prostorijama Nacionalnoga društva akademiju sa programom u korist fonda za nabavu harmonija za koji udruženje osjeća veliku potrebu obzirom na dalji rad.

Prostorije društva bile su već prije početka priredbe dupkom pune. Tačno u 9 sati na večer otvorio je priredbu tajnik, haver Trinki, pozdravivši sve prisutne i u kratko ocrtao potrebu za nabavu tog muzičkog instrumenta kao i ciljeve daljnijega rada.

Svojim lijepim glasom otpjevala je Sidica Finci pjesmu »Haraif«, a zatim slijedile su »Sobarice« od Cvija, koje je izvodio sa potpunim uspjehom podmladak i to I. Sobarica: Sofj Kwartler, II. Ida A. Montilja, III. Lenka Altarac, moramo istaknuti da je mala Sofika Kwartler kolosalnim uspjehom izvodila ulogu I. sobarice.

»Bura života« pjesma od J. Ozme, recitirao je isti, a odmah zatim izveo je podmladak šaljivu scenu od Zmaj J. Jovanovića, »Pera kao doktor«. Izvodili su je Sofika Montilja, Lenka Ozmo i Regina Abinun.

Pjesmu »Bahar bagaj« otpjevao je podmladak veoma skladno, te ju je uz buran aplauz morao ponoviti.

Kao zadnja točka odigran je veoma uspješno igrokaz »Naša deca« od Nušića, a izvodile su ga

veoma dobro djevojčice Rahela Ozmo i Sidica Finci, koje su zaslužile dugotrajan i buran aplauz.

Iza rasporeda razvila se nevezana zabava sa igrankom, koja je u najboljem raspoloženju svih prisutnih potrajala do kasno u noć. Dobra izvedba programa imade se zahvaliti vrijednoj referentkinji koja radi s djecom, haveri Hany Salom, koja je s mnogo truda uvježbavala s djecom taj program.

U utorak dne 26. maja, priredilo je udruženje izlet u Nemiloj, a »Neurim« je pozvao na taj izlet i bratska udruženja iz Žepča i Zavidovića. Žepče se je pozivu odazvalo i izletu prisustvovalo, dočim Zavidović nije prisustvovalo i ako je svoj dolazak najavilo. Izlet je veoma uspio, te je prisustvovalo do 40 članova. Cijeli je dan sproveden u prirodi zabavno i veselo.

Od uredništva. U uvodnom članku zadnjega broja pod naslovom »Naase venišma« pomiješano je krivnjom tiskare nekoliko stavaka iz raznih odlomaka, što kvari pogrdjgdje smisao i ispravni poredaj gradje. Molimo autora i čitaoce, da to oprostite.

Promocije. U subotu, dne 30. maja promovirani su na zagrebačkom sveučilištu naši sumišljenici gg. Oskar Stern na čast doktora sveukupne medicine i Miroslav Fröhlich na čast doktora prava. Istoga dana promoviran je na čast doktora prava i gosp. Aleksander Müller, bivši predsjednik Židovskog Akademskog Potpornog Društva.

Haaviv broj 9—10. Izašao je 9. i 10. broj dječjeg lista »Haaviva«, s obilnim sadržajem i mnogim slikama. Naručuje se kod Mirjame Weiller, Bačačeva ulica 5. III.

Društvo izraelska ferijalna kolonija u Zagrebu drži svoju redovitu glavnu skupštinu, dne 10. o. mj. u 5 sati poslije podne u prostorijama izraelske bogoštovne općine, Palmolićeva 16., na koju se ovime svi članovi umjesto posebnih poziva najuljudnije pozivlju. **Predsjedništvo.**

Javna vježba »Makabija«. Židovsko gombalačko i sportsko društvo Makabi u Zagrebu priređuje u nedjelju dne 14. o. mj., u vrtu Kasina u Tuškancu svoju javnu vježbu, koja počinje u 5½ sati poslije podne, s ovim programom:

1. Sletske proste vježbe za 6. slet Jevr. omladine Jugoslavije u Osijeku: članovi.
  2. Vježbe sa kratkim palicama: djeca muška.
  3. Vježbe sa zastavicama: djeca ženska.
  4. Vježbe sa motkama: naraštaj muški.
  5. Mačevanje: assaut.
  6. Preskoci preko konja u šir s hvataljkama: članice.
  7. Skupine šestnaestorice na konju: naraštaj muški.
  8. Vježbe na visokoj preči: članovi.
  9. Ritmičke proste vježbe: članice i naraštaj ženski.
  10. Sustavno floretovanje: naraštaj muški.
  11. Skupinske proste vježbe sedmorice: članovi.
- Ulaznice po 30 dinara za sjedalo, 15 dinara stajanje.

Prijave za »Makabijeve« savske kabine prima ju se kod Schrenger i drug (telefon 11—27), Draškovićeve ul. 35., gdje se i uplaćuje prinos za upotrebu kabina (podmladak i srednoškolci uz iskaznicu Din. 25., ostali din. 50). Pravo na uporabu kabina imaju samo članovi Makabija, koji su udovoljili svojim članskim dužnostima.

HUG IVRI. Sastanak je u ponedjeljak, dne 8. o. mj., tačno u pol 9 sati u prostorijama »Židova«.

IZ ŽID. OMLADINSKOG KOLA.

U nedjelju 7. juna 1925. u zajednici sa »Karl. Žid. Omladinom« priređuje se izlet na Plješivicu. Sastanak u 4 sata u jutro na glavnom kolodvoru. Odlazak u 4.35 vlakom do Jaske, odanle na Plješivicu (8 km). Povratak u Zagreb u 20 sati na glavni kolodvor. Pristup imadu i po članovima dovedeni nečlanovi.

U nedjelju, dne 14. juna 1925. u 2 sata popodne održat će se u vijećnici bog. općine izvanredna glavna skupština. Potajne javit će se naknadno.

IZ RADNOGA ODBORA SAVEZA ŽID. OMLADINSKIH UDRUŽENJA

Dragi haverim!

I. Šekel. Predsjednik Svjetske Cijonističke Organizacije Hajim Weizmann upravio je na sve zemaljske i zasebne Saveze apel, u kojemu ih pozivlje, neka bi uznastojali, da im organizacija na XIV. kongresu bude zastupana delegacijom, koja će brojčanom snagom u najmanju ruku dostići zastupstvo na XIII. kongresu. Tko je upućen u aktuelna pitanja cijonističkoga pokreta, shvatit će važnost i značenje broja delegata na idućem kongresu pred židovskim, a naročito nežidovskim svijetom. Sve to međutim, kako znate, ovisi o broju prodanih šekalim. Stoga Vas ponovno pozivljemo, da ovo nekoliko dana, što Vam još stoje na raspolaganje, upotrebite za što intenzivniji rad oko raspacavanja šekalim, kako biste udovoljili toj svojoj prvoj dužnosti i učinili sve s Vaše strane oko postignuća našega cilja.

II. Financije. Neshvatljivo je, da mnogo udruženja, nakon toliko opomena, još uvijek ne namjeravaju da namire svoje stare dugove (članarina, značke, knjige itd.). Pozivljemo Vas, da to smjesta učinite, jer će udruženja, osim što im delegati na Saveznome Vijeću ne će biti verificirani, radi velike nemarnosti biti brišani iz redova Saveznih udruženja.

III. Maturanti. Na naše upite o maturantima dobili smo do sada vrlo malo odgovora. Pošto je ta stvar vrlo važna i prešna, molimo Vas, da nam odmah odgovorite.

IV. Kongres. U idućem broju »Židova« moći ćemo Vam dati informacije o svim pogodnostima, koje će posjetioci kongresa uživati, nadalje o svim predradnjama, koje smo dosada izvršili. Pošto će se izdavati vrlo ograničeni broj ulaznica, neka se odmah prijave oni, koji su se već odlučili, jer će imati prednost, tko se prije prijavi.

V. Slet. Udruženja treba da nas stalno izvještavaju o svojim pripremama za slet. Očekujemo, da izvršujete u tome pogledu sve naše odredbe naročito što se tiče vježbanja prostih vježbi i osnivanja sletskog fonda. **Ne smije biti nikoga medju našim članovima, tko bi, bez valjane isprike, izostao sa ovogodišnjega sleta.**

VI. Prijave članova. Kako se već približuje konac radne godine, a neka udruženja još uvijek nijesu prijavila svoje članove, to ćemo biti prisiljeni, da ih, u koliko to odmah ne učine, isključiti iz Saveza.

VII. Mjesečni i godišni izvještaji. Neka sva udruženja pošalju smjesta izvještaj o svome radu posljednjih mjeseci (april i maj). Pošto kanimo skoro izdati Savezni vjesnik, u kojemu bi izašli godišnji izvještaji rada društava i izvještaji pojedinih referata, treba da udruženja pošalju izvještaje, u kojima je sistematski obradjen rad čitave godine i glavne principe, koji su Vas u tome radu vodili. Taj izvještaj treba da bude opširan i da obuhvata sve, kako bi mogao poslužiti za izradjivanje izvještaja o stanju unutar Saveza (glavne skupštine, odbori, sastanci, sijela, predavanja, glavne rezultate, važnije promjene unutar društava, kulturni i odgojni rad, hebraizacija, sekcije i kurzevi, rad s djecom, izleti, »Gideon« i »Haaviv«, čitanje

knjiga, časopisa i novina, rad za Keren Kajemet, šekelska akcija, sabiranje maraka, gimnastika, pjevanje, zajednički rad s obližnjim mjestima, okružni rad, pri-

prave za slet i kongres, zanimanje za probleme cionističke politike, uzroci ev. neuspjeha itd.). Izvještaji imaju se poslati do najkasnije 25. juna.

Očekujući, da ćete sve ovo odmah i tačno izvršiti, pozdravljamo Vas uz bratski šalom!

Radni Odbor.

Restauracija „KARMEL“

u prostorijama prijašnje restauracije Anđžela, Petrinjska ulica 26.

Solidna i dobra podvorbba, vazda svježja i dobra kuhinja.

Abonenti dobivaju popust.

Za obilnu posjetu molit

Restauracija „KARMEL“

STAKLANA

BRAĆA GROSS

ILICA 84. ZAGREB Telefon 12-27.

Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog pribora.

Najjeftinije vrelo za nabavu:

Svih vrsti stakla
Porculana
Svjetiljaka
Ogledala
Okrvira
Staklenih ploča
Raznog kuhinjskog pribora

NA MALO I VELIKO

Najveći izbor letvica za okvire.

Vlastita radiona okvira za slike i ogledala.

Izraelitska bogoštovna općina u Novom Sadu

Br. 562/1925.

Natječaj

Kod izraelitske bogoštovne općine Novisad ima da se popuni mjesto

nadkantora

Natjecatelji moraju biti muzikalno naobraženi kantori te biti u stanju da fungiraju s korom i pratnjom orgulja kao i da imaju tenor ili visoki bariton.

Plaća po dogovoru, zatim lijep, moderni stan i uobičajeni nuzgredni dohoci.

Mjesto se ima nastupiti na visoke blagdane, pa se pozivlju natjecatelji da pošalju svoje ponude, koje treba da sadrže i svjedodžbe o osposobljenju, dosadašnjem djelovanju, starosti i stanja obitelji, najkasnije do 1. jula o. g.

Na pokusno predavanje biti će samo pozvani pripušteni, te će se ovima nadoknaditi putni troškovi.

Novisad, u maju 1925.

Predstojništvo izraelitske bog. općine:

Armin Klein,
tajnik.

Dr. Armin Kassowitz,
predsjednik.

„MACHER“

Agentura za prodaju kuća i zemljišta.

Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67.

Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, veliki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže, najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, veleposjede, ako se obratite na opšte sa svog dorbog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno protokolanu tvrtku „MACHER“

Traži se jedna bolja srednjih godina ozbiljna povjerljiva žena ili djevojka Židovka, za kućni posao, koja i kuhati znade. Postupak dobar, plaća po dogovoru. Rublje prati ili ine teške poslove ne treba obavljati.

Adresa: **Bernard Hajon**
Dubrovnik

PAMUK

sve vrsti i

u svim brojevima

Žuti — bijeli — farbani

A. ROMANO

ZAGREB,

Boškovićeva ulica broj 15

Brzjav: DIANA Telefon broj 23-66

MOLINO

žutica platno

šifoni

vata (za poplune)

KOŠER-EMENTALER

u Kutijama

kao i sve ostale vrste tu i inozemnih sirova, te čajnog maslaca dobivaju se kod

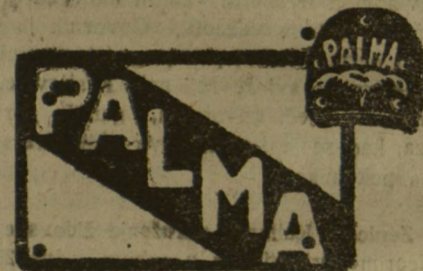
Richterovog mljekarstva

ZAGREB, Tkalčevićeva ul. 1,

GENERALNOG ZASTUPNIKA ZA JUGOSLAVIJU

I. I. Schmerling, Zürich.

Nosite radi njihovih mnogih prednosti

Kaučuk pete i potplate.

Centralna Banka za Trgovinu, Obrt i Industriju d. d.

Jelačićev trg broj 4 (vlastita palača)
Dionička glavica: Din. 80,000.000—
Brzjav: Centrobanka.

Zagreb

Telef.: Devizni odio: 3-07, 10-77, 13-33
noćna služba: 7-78; mjenjačnica: 5-56
kućna cen.: 2-85, 7-13, 7-96, 11-94, i 12-23.

Podružnice: Brod n/S., Djakovo, Ivanec, Karlovac, Klanjec, Krapina, Koprivnica, Maribor, Novi-Sad, Požega, Ruma, Varaždin i Vel. Trgovište. — Afilirani zavodi: u svim većim trgovačkim središtima Jugoslavije — Izravne veze: sa prvorazrednim bankama u cijeloj Europi i Americi.

Prima uloške na knjižice i na tekući račun uz najkulantniji kamatnjak — Eskomptira mjenice i devize — Financira i osniva obrtnička, trgovačka i industrijalna poduzeća — Kupuje i prodaje valute, devize vrijednosne papire. — Burzovne naloge obavlja kulantno i tačno — Izdaje čekove i kreditna pisma, te obavlja isplate na temelju akreditiva na sva tu- i inozemna mjesta.